

СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ФУТБОЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В НЕСПЕЦІАЛЬНИХ КОНТЕКСТАХ

ЮРІЙ СТРУГАНЕЦЬ

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль — Україна
yurastruhanets@gmail.com; ORCID: 0000-0002-6571-3912

SEMANTYCZNO-STYLISTYCZNY POTENCJAŁ SŁOWNICTWA PIŁKARSKIEGO JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO W KONTEKSTACH NIESPECJALISTYCZNYCH

YURII STRUHANETS

Tarnopolski Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny imienia Wołodymyra Hnatiuka,
Tarnopol — Ukraina

STRESZCZENIE. W artykule zaznaczono, że na początku XXI wieku piłka nożna to zjawisko wielokulturowe, które znajduje odzwierciedlenie w różnych leksykonach krajowych. Mimo odrębnych badań słownictwa piłkarskiego lub terminologii piłkarskiej w różnych językach w ukraińskiej leksykologii i terminologii brak badań naukowych, które ujawniają funkcjonalne cechy nominacji do piłki nożnej. Celem badania jest przeanalizowanie potencjału semantyczno-stylistycznego słownictwa piłkarskiego języka ukraińskiego w niespecjalistycznym obszarze wdrażania. Zadaniem jest całościowe ogarnięcie takich segmentów niespecjalistycznej komunikacji piłkarskiej, jak język mediów i język mówiony. Ustalono, że w niespecjalistycznym obszarze socjum lingwistycznego terminy piłkarskie zaznają determinologizacji. Z powszechnie używanym słownictwem łączą je następujące parametry: dostępność i zrozumienie, zabarwienie emocjonalne, obecność synonimii, antonimii. Analiza funkcjonowania słownictwa piłkarskiego w niespecjalistycznych kontekstach wskazuje na stałą tendencję do zmiany znaczenia słów. W języku mediów najbardziej funkcjonalnie aktywne są takie jednostki leksykalne, jak *arbiter*, *outsider*, *forward*. W języku mówionym najczęściej zmienia swoje semantyczno-stylistyczne parametry leksem *odfutbolić*. Do rozszerzenia semantycznego zakresu słów przyczynia się przede wszystkim metaforyzacja. Ogólnie rzecz biorąc, słownictwo piłkarskie jako dynamiczny segment aktywności językowej społeczeństwa wymaga ciągłego studiowania i normalizacji.

Słowa kluczowe: słownictwo piłkarskie, terminy piłki nożnej, potencjał semantyczno-stylistyczny słownictwa, język środków masowego przekazu, język mówiony

SEMANTIC AND STYLISTIC POTENTIAL OF FOOTBALL VOCABULARY OF UKRAINIAN LANGUAGE IN NON-SPECIALIZED CONTEXTS

YURIY STRUHANETS

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil — Ukraine

ABSTRACT. It is noted in the article that at the beginning of the 21st century football is a multicultural phenomenon, which is reflected in various national lexicon. Despite the separate studies of football vocabulary or football terminology in different languages, there are no scientific studies in Ukrainian lexicology and terminology that reveal the functional features of football nominations. The purpose of the study is to analyze the semantic and stylistic potential of the football vocabulary of Ukrainian language in the non-specialized sphere of realization. Declared task: to cover such segments of non-professional football communication as media and spoken language. It is established that in the non-specialized sphere of linguistic societies football terms are subject to determinism. The commonly used vocabulary brings together the following parameters: accessibility and clarity, emotional color of the lexical units, the presence of synonymy, antonymy. Analysis of the functioning of the football vocabulary in non-special contexts indicates about constant tendency to change the meanings of words. In the language of mass media in non-special contexts, the most significant functional activity is the lexical units from the football sphere, as *referee*, *outsider*, *forward*. In colloquial language, the lexeme *to outfootball* often changes its stylistic parameters and transforms the semantic content. Metaphorization, first of all, contributes the expansion of semantic volume of words. Football vocabulary as a dynamic segment of linguistic activity of society requires regular studying and normalization.

Key words: football vocabulary, terms of football, semantic and stylistic potential of vocabulary, language of mass media, colloquial language

Система спеціальних найменувань предметів і понять футболу як популярного виду спорту сформувалася та постійно розвивається відповідно до нових умов комунікації в глобалізованому світі. На поч. ХХІ ст. футбол — полікультурний феномен, що цілком закономірно відображається в різних національних лексиконах.

У сучасному мовознавстві проаналізовано футбольну термінологію російської [Рылов 1998], німецької [Богуславский 2010], французької, іспанської [Дубяк 2009] та англійської [Hughton 2014] мов. Особливості футбольної лексики української мови висвітлено лише в окремих наукових розвідках І. Процик [Процик 2012], В. Максимчука [Максимчук 2015], Ю. Струганця

[Struhanets Yu. 2017]. Незважаючи на окремі дослідження теоретичних і практичних аспектів вивчення футбольної термінології, до цього часу відсутні наукові студії, що розкривають функційні особливості футбольних номінацій. У зв'язку із цим увиразнюється актуальність теми цього дослідження.

Мета цієї розвідки — проаналізувати семантико-стилістичний потенціал футбольної лексики української мови в неспеціальній сфері реалізування; завдання — описати такі сегменти нефахової футбольної комунікації, як мову засобів масової інформації (ЗМІ) та розмовну мову. Застосовано комплекс методів дослідження: *структурно-семантичний аналіз* — для вивчення семантичних особливостей футбольних одиниць; *функційний* — для інтерпретування семантико-стилістичних параметрів лексичних одиниць із футбольною семантикою в сучасній мовній практиці; *описовий* — для характеристики та узагальнення зібраного фактичного матеріалу.

Об'єднання слів у тематичну групу “футбольна лексика”, як і в інших тематичних групах лексико-семантичної системи, „відбувається на основі подібності чи спільності функцій позначуваних словами предметів та процесів” [Микульчик 2018: 99], а розвиток футбольної лексики зумовлений основними напрямками формування словникового складу літературної мови, визначеними Л. Струганець, зокрема: 1) поповненням новими лексичними одиницями, 2) архаїзацією, 3) семантичним трансформуванням, 4) стилістичним транспозиціюванням лексичних одиниць [Struhanets L. 2017: 411]. Зазначмо, що склад футбольної лексики формують терміни й загальноновживані слова. Спеціальну футбольну лексику розбудовують терміни (терміни власне футбольної галузі, міжгалузеві термінологічні одиниці, термінологізовані загальноновживані лексичні одиниці), номенклатурні одиниці, професіоналізми, професійні жаргонізми. У неспеціальній сфері лінгвосоціуму футбольні терміни можуть детермінологізуватися, змінивши семантико-стилістичні характеристики. Відповідно в загальнономовному вжитку лексичні одиниці, значення яких пов'язані із семантикою футбольних понять, належать до футбольної лексики. Із загальноновживаною лексикою їх зближують такі параметри: загальнодоступність і зрозумілість, емоційна забарвленість частини лексичних одиниць, наявність синонімії, антонімії, здатність сполучуватися з іншими одиницями.

За авторськими спостереженнями, футбольну лексику активно використовують у мові мас-медіа в неспеціальних контекстах. Найбільш функційно активними є такі лексичні одиниці футбольної галузі: *арбітр*, *аутсайдер*, *форвард*. Порівняймо семантичне наповнення й реалізування цих футбольних номінацій у спеціальній і неспеціальній сферах: 1) *арбітр* — ‘той, хто судить гру’ [Великий тлумачний словник... 2005: 1411] і ‘посередник, суддя, до якого звертаються для розв'язання суперечок, що не підлягають судовому розглядові; третейський суддя’ [Великий тлумачний словник... 2005: 38], порівн.: *Ар-*

бітр *матчу Байєр — Боруссія Д. перервав гру і покинув поле* (ua-football.com, 21-02-16, 18:31); **Президент** — *це не окрема гілка влади. Це національний арбітр* (gazeta.ua, 07-04-15, 05:15); 2) **аутсайдер** — ‘команда або спортсмен, який посідає одне з останніх місць у турнірній таблиці’ [Великий тлумачний словник... 2005: 47] і ‘про кого-, що-небудь, що не відповідає яким-небудь вимогам, що відстає від інших у якому-небудь відношенні’ [Великий тлумачний словник... 2005: 47], порівн.: **Аутсайдер** *чемпіонату Іспанії насухо розгромив “Хетафе”* (sport-ukr.segodnya.ua, 19-02-16, 23:31); **Донеччина** — *лідер за промисловим потенціалом і аутсайдер за індексом людського розвитку* (day.kyiv.ua, 16-03-12, 00:00); 3) **форвард** — ‘гравець футбольної команди, який атакує противника, щоб забити м’яч у його ворота’ [Великий тлумачний словник... 2005: 1543] і ‘той, хто нападає’ (некодифіковане значення), порівн.: “**Зірковий форвард** “Реалу” завершив кар’єру” (espresso.tv, 16-11-15, 13:23); “**Дніпро**” — *політичний форвард Коломойського* (zl.if.ua, 04-06-15).

У неспеціальних контекстах, зокрема в публікаціях стосовно суспільно-політичної проблематики, активно функціонує лексема **відфутболити** з різними семантичними відтінками: 1) ‘припинити співпрацю’: *Відома телеведуча дала майстер-клас, як правильно “відфутболити” російські ЗМІ* (expres.ua); 2) ‘не приділити уваги’: *Народний депутат України Михайло Хміль: „Не вважаю за можливе «відфутболити» людину [...]”* (viche.info, 09-05-13); 3) ‘передати справу, уникаючи відповідальності’: *Апеляційний суд “відфутболів” справу “діамантових” прокурорів до іншої інстанції* (tsn.ua, 19-01-16); ‘припинити стосунки’: *Роналду “відфутболів” росіянку Шейк через маму* (espresso.tv, 16-01-15, 16:36).

Найчастотнішими усталеними словосполученнями, що пов’язані з футбольними поняттями, у неспеціальних контекстах мови ЗМІ є такі: 1) **отримати жовту картку** — ‘отримати попередження за порушення’: *Спікер Верховної Ради України Володимир Гройсман вважає, що уряд отримав лише жовту картку, маючи на увазі невдале голосування за відставку прем’єра і Кабінету Міністрів. Таку думку висловив Гройсман на своїй сторінці в Facebook* (nv.ua, 06-03-16, 16:04); *Білий Дім показав “жовту картку” Саакашвілі, Тимошенко і Садовому* (ipress.ua); *у Вашингтоні вважають ініціативу відставки Уряду Арсенія Яценюка і дочасних виборів вкрай шкідливою для України, а їх ініціатори отримали “жовту картку” від США* (ipress.ua); *“Жовту картку” від Європи може отримати Україна за підсумками рішення Вищого адміністративного суду з позбавлення депутатських мандатів Павла Балогі та Олександра Домбровського, — заявляють вітчизняні політичні експерти* (mukachevo.net, 26-03-16); 2) **пас в офсайді** — ‘зупинити діяльність’: *Пас в офсайді. Європейські політики затіяли гру в одні ворота — проти української Феміди* (zib.com.ua, 10-18-05-12); 3) **опинитися в офсайді** — ‘опинитися поза діяльністю в певній сфері’: *Внаслідок кулуарних домовленостей*

політики, найбільш наближені до лідера „Батьківщини”, й ті, на кого вона могла спертися, **опинилися в офсайді** (volyn.com.ua).

На поч. ХХІ ст., за твердженням М. Навальної, у мові ЗМІ „помітно зросла кількість нової спортивної лексики, а також семантичних видозмін вже давно засвоєних одиниць. Використання спортивної термінології зумовлене певною мірою популярністю тих чи інших видів спорту” [Навальна 2011: 106].

До оказіональних лексичних одиниць, значення яких пов’язані з футбольними поняттями, належать *зелена картка*, *бріллїгрін*, що функціонують у наведеному нижче прикладі тексту з гумористичним колоритом:

*За новими футбольними правилами,
гравцям за хороші справи даватимуть зелену картку*

Міжнародна Рада Футбольних Асоціацій (International Football Association Board), яка регулює зміни футбольних правил, заявила про свій намір, окрім жовтої та червоної, ввести додаткову зелену картку. Зелені картки видаватимуться футболістам за хороші справи на полі та анулюватимуть жовту картку... Крім того, поруч із суддею планують поставити спеціальну людину, яка буде фіксувати усі гарні справи футболістів на матчах. Ця посада носитиме назву “бріллїгрін”. Щоб не було спокуси підкупити цю людину, її будуть обирати таємно за день до матчу (uareview.com, 13–05–13, 10:00).

Футбольні терміни з детермінологізованим значенням широко вживають у рекламі. Зокрема, домінує модель “реклама продукту через футбол”: 1) реклама супутникового телебачення “Viasat”: *Я завжди знав, що стану **футбольним коментатором**. Не лише тому, що коментатор — це голос країни. Я — її очі. Я хочу, щоб ти побачив **футбол** так, як бачу його я: кожну деталь, кожен колір, відчув усі емоції **гри**. **Футбол** вартий того, щоб дивитися його у найкращій якості. Весь футбол на “Viasat”. [...] Коли у червні піде **Чемпіонат світу з футболу** у Бразилії і пропадуть канали, знову: „Валера, спасай!”*. Чи, може, вже, нарешті, “Viasat”?; 2) реклама спортивного одягу від “Nike”: ***Футбольне майбутнє** від “Nike”*; 3) реклама горілки “Nemiroff”: ***Головна футбольна подія**, на яку чекає увесь світ. Святкуй з м’якістю*; 4) реклама чипсів “Люкс”: *Ми вирощуємо картоплю для чипсів “Люкс” на кращих полях України — на **футбольних полях**. “Люкс” — смакуй **футбольні розваги***; 5) реклама пива “Чернігівське”: *Перший український бренд, визнаний офіційним пивом **Чемпіонату світу з футболу ФІФА-2014**. “Чернігівське” — об’єднані **футболом!***; 6) реклама букмекерської контори “Парі-Матч”: *Ймовірність зустріти відомого **футболіста** у дельфінарії — один до мільйона. Ймовірність, що він **заб’є** у наступному **матчі**, — один до одного. “Парі-Матч”: **грають** вони — **виграє**те ви*; 7) реклама пристроїв для персональних комп’ютерів (ПК) “Trust”:

Хлопець зіграв у футбол на Bugatti Veyron!

*Часом компанії світового масштабу йдуть на найдорожчі і незвичайні речі, щоб залучити якомога більше аудиторії. Ось і нідерландський виробник периферійних пристроїв для ПК Trust вирішив було нагадати про себе досить нестандартним способом. Він зняв ролик, який можна назвати не інакше як справжнім безумством. Загалом, його суть в тому, що 28-річний **футбольний фрістайлер** Soufiane Touzani грається з м'ячем на [...] Bugatti Veyron! Та ще й на тлі лондонського Біг-Бена. А все це дійство супроводжується під вельми приємний трек, пише Топ Жур. І хоча відео триває всього сорок секунд, за цей час воно залишає дуже навіть незвичайні емоції (molbuk.ua).*

Зауважмо, що в наведеному тексті вжито неологізм *футбольний фрістайлер* з порушенням правописної норми. О. Гаврилова зазначає, що бурхливий розвиток віртуальної комунікації призводить до нехтування правилами орфографії й навіть граматики [Гаврилова 2019: 82]. Головне в рекламі — блискучо реагувати на все нове, що з'являється в усіх сферах життєдіяльності людини.

Аналіз семантики футбольних лексичних одиниць у мові ЗМІ свідчить про стійку тенденцію до її трансформування. На думку О. Стишова, „аналізовані зрушення в семантиці слів є наслідком складної (як явної, так прихованої) взаємодії екстра- й інтралінгвальних чинників, які знаходять вияв, зокрема, у сконденсованій, економній номінації нових понять та реалій за допомогою вже наявних у мові слів (прагматична потреба) і одночасному набутті ними образності, влучності, емоційності та експресивності, що надзвичайно важливо для мови підстилю мас-медіа” [Стишов 2003: 237]. Коли спеціальна одиниця переходить з термінологічної сфери до загальнономовного вжитку, вона втрачає спеціалізованість значення. Тому внаслідок детермінологізування через перенесення найменування семантична структура слова може змінюватися. Трансформування семантичного змісту футбольних одиниць зумовлює передусім метафоризування, менше — звуження чи розширення семантики запозичених терміноодиниць з інших галузей знань.

Футбольну лексику також активно вживають у розмовному мовленні. Вивчення цього сегмента мовної практики пов'язане з певними труднощами, насамперед з процесом фіксування лінгвальних явищ. Для вивчення функціонування футбольної лексики автор цього дослідження обирає насамперед контекст онлайн-мовної комунікації. „Інтернет є до певної міри «парасольковим» дискурсом, що вміщує в собі низку інших, менших дискурсів, має багато точок перетину з художнім, публіцистичним, науковим, комерційним тощо дискурсами. Мережа виступає своєрідним вмістилищем для багатьох когнітивно-прагматичних континуумів, дозволяючи їм розширювати коло учасників, залучати в свою царину «свіжі» макротематики, змінювати на краще свою

іманентну спрямованість” [Голодюк 2013: 21]. Я. Голодюк також наголошує на зв’язку інтернетної комунікації з усно-розмовним дискурсом, оскільки цей когнітивно-прагматичний континуум є іманентним в актуалізованні більшості мовних явищ: „Інтернетна комунікація у своїй суті — полілогічна: мовлення найбільше розвивається там, де ним одночасно послуговується більший контингент користувачів, тому жанровим ядром вияву мережевої комунікації є чати (синхронна форма спілкування) та форуми (асинхронна форма)” [Голодюк 2013: 22–23].

У розмовному мовленні формуються нові значення футбольних лексичних одиниць, тобто вони не лише змінюють свій стилістичний статус, але й модифікують семантичне наповнення. Розгляньмо, напр., дієслово *шніцувати* (‘ударити ногою’, ‘копнути’). Лексична одиниця проникла до інтернет-комунікації. Так, на офіційному форумі Всеукраїнського об’єднання “Свобода” зареєстрований учасник з ніком *Дизьо Шніц*. Серед його інтересів зазначено: ***Шніцувати ворогів України*** (forum.vosvoboda.info).

На форумі “Малеча” дієслово також негативно конотоване: *Особисто мене вбивають наповал люди (ба, людиська), які швидко йдуть попереду тебе в тому же ж керунку, що і ти і тут [...]* (вилучено нецензурну лексику — Ю. С.) — *вони різко розвертаються на всі 180 і не скидаючи швидкості рулять собі. Але вже на тебе. Я скільки разів врізався в таких людей, і це все на тверезу голову!!! Шніцувати таких треба!!!* (malecha.org.ua).

Вислів *потрапити в “дев’ятку”* набув значення ‘вдало виконати справу, влучно висловитися’. У привітанні з нагоди фаянсового весілля (дев’ять років подружнього життя) вислів означає ‘досягти успіхів’: *Шкода, за таке не вручають ордена — / Ми щастя вашого шанувальники і глядачі: / За дев’ять років, що разом вами пройдені, / У сім’ї успіхів ви домоглися вражаючих! / І річницею вашого весілля захоплюючись, / Додамо жарт спортивного порядку: / Вам вдалося, “футбольно” висловлюючись, / **Потрапити** без напруги “в дев’ятку”!* (ladyvlife.ua).

Дієслово *відфутболити* може набувати різних семантичних відтінків: 1) ‘відправити’ (під час обговорення медичної проблеми): *Дякую за відповідь. так доїхати до міста можна. 200 км часто нерезездиєшся. склалося враження. що лікарі тільки відфутболити швидше хочуть* (altmed.in.ua) (збережено особливості написання, як у першоджерелі); 2) ‘відкинути’ (у дотепних привітаннях із Днем народження подруги): *Бажаю тобі жити в щасті і драйві / Усі тягарі відфутболити зайві / Хай підла ніяка не вжалить змія / Будь завжди щаслива, подружко моя!* (tereweni.com). Отже, у розмовному мовленні семантика футбольних лексичних одиниць стилістично й семантично може змінюватися, модифікуватися.

За авторськими спостереженнями, футбольна лексика суттєво розширила діапазон свого функціонування, оскільки активно використовується в спеціаль-

ній і неспеціальній сферах лінгвосоціуму. Сучасні ЗМІ всебічно висвітлюють спортивне життя країни та світу через теле- й радіотрансляцію футбольних матчів, до того ж спортивні телеканали мають велику глядацьку аудиторію. Глобалізаційні процеси спричинили демократизування спілкування, а розвиток цифрових технологій урізноманітвив його форми. У неспеціальних контекстах ЗМІ, розмовному мовленні лексичні одиниці футбольної тематики набувають нових семантичних відтінків, трансформують стилістичні параметри. Футбольну лексику широко використовують у рекламі за моделлю “реклама продукту через футбол”. Загалом футбольна лексика як динамічний сегмент мовної діяльності соціуму потребує ретельного й усебічного вивчення та внормування.

Список використаної літератури

- Богуславский С. С., *Футбольная терминология в немецком языке*, дис. ... канд. філол. наук, Одеса 2010.
- Великий тлумачний словник сучасної української мови, з дод. і допов., уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел, Київ-Ірпінь: ВТФ „Перун”, 2005.
- Гаврилова О., *Терміни комп'ютерної сфери в різних мовах: глобалізаційні процеси*, [в:] „Studia Ukrainica Posnaniensia”, 2019, zes. VII/1, s. 77–83.
- Голодюк Я. Б., *Прагматичні виміри українськомовного інтернетного дискурсу*, дис. ... канд. філол. наук, Івано-Франківськ 2013.
- Дубяк М. Б., *Ієрархічна структура найменувань фізичної дії на об'єкт у футбольній термінології (на матеріалі французької та іспанської мов)*, [в:] „Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Філологічні науки”, 2009, № 17, с. 111–115.
- Максимчук В. В., *Неологізми футбольного дискурсу як об'єкт лексикографічного опису*, [в:] „Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна”, 2015, вип. 57, с. 85–89.
- Микульчик Р., *До питання тематичної класифікації фізичних термінів-епонімів*, [в:] „Studia Ukrainica Posnaniensia”, 2018, zes. VI, s. 97–100.
- Навальна М. І., *Динаміка лексику української періодики початку ХХІ ст.*, Київ: Вид. дім Дмитра Бураго, 2011.
- Процик І., *Вербальне самовираження в субкультурі українських футбольних уболівальників*, [в:] „Мова і суспільство”, 2012, вип. 3, с. 224–229.
- Рылов А. С., *Терминологическая система „Футбол” в русском языке*, дис. ... канд. філол. наук, Нижній Новгород 1998.
- Стишов О., *Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі засобів масової інформації)*, Київ: Вид. центр КНЛУ, 2003.
- Hurrey A., *Football Cliches*, London 2014.
- Struhanets L., *Development of the Ukrainian language word stock of the 20th — beginning of the 21st centuries*, [in:] „Annals of the University of Craiova. Series Philology. Linguistics”, 2017, ANUL XXXIX, № 1–2, p. 409–414.

Struhanets Yu., *The taxonomy of football vocabulary in the Ukrainian language at the beginning of the XXI century*, [in:] „Annals of the University of Craiova. Series Philology. Linguistics”, 2017, ANUL XXXIX, № 1–2, p. 202–208.

Spysok vykorystanoi literatury [References]

- Boguslavskij S. S., *Futbol'naya terminologiya v nemeckom yazyke [Football Terminology in German Language]*, dis. ... kand. filol. nauk, Odessa 2010.
- Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi Ukrainskoi movy [Great Explanatory Dictionary of Contemporary Ukrainian Language], z dod. i dopov., uklad. i hol. red. V. T. Busel, Kyiv-Irpin: VTF „Perun”, 2005.
- Havrylova O., *Terminy kompiuternoї sfery v riznykh movakh: hlobalizatsiini protsesy [Computer Language Terms in Different Languages: Globalization Processes]*, [v:] „Studia Ukrainica Posnaniensia”, 2019, zes. VII/1, s. 77–83.
- Holodiuk Ya. B., *Prahmatychni vymiry Ukrainkomovnoho internetnoho dyskursu [Pragmatic Dimensions of Ukrainian-Language Internet Discourse]*, dis. ... kand. filol. nauk, Ivano-Frankivsk 2013.
- Dubiak M. B., *Iierarkhichna struktura naimenuvan fizychnoi dii na ob'ekt u futbolnii terminoleksytsi (na materialy frantsuzkoi ta ispanskoi mov) [The Hierarchical Structure of the Names of the Physical Effects on the Object in Football Terminology (on the Material of French and Spanish Languages)]*, [v:] „Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu im. Lesi Ukrainky. Filolohichni nauky”, 2009, № 17, s. 111–115.
- Maksymchuk V. V., *Neolohizmy futbolnoho dyskursu yak ob'ekt leksykohrafichnoho opysu [Neologisms of Football Discourse as an Object of Lexicographical Description]*, [v:] „Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriia: Filolohichna”, 2015, vyp. 57, s. 85–89.
- Mykulchyk R., *Do pytannia tematychnoi klasyfikatsii fizychnykh terminiv-eponimiv [To the Question of the Thematic Classification of Physical Terms-Eponyms]*, [v:] „Studia Ukrainica Posnaniensia”, 2018, zes. VI, s. 97–100.
- Navalna M. I., *Dynamika leksykonu Ukrainskoi periodyky pochatku XXI st. [The Dynamics of the Lexicon of the Ukrainian Periodicals at the Beginning of the XXI ct.]*, Kyiv: Vyd. dim Dmytra Buraho, 2011.
- Protsyk I., *Verbalne samovyrazhennia v subkulturі Ukrainskykh futbolnykh ubolivalnykiv [Verbal Self-Expression in the Subculture of Ukrainian Football Fans]*, [v:] „Mova i suspilstvo”, 2012, vyp. 3, s. 224–229.
- Rylov A. S., *Terminologicheskaya sistema „Futbol” v russkom yazyke [Terminological system „Football in Russian language”]*, dis. ... kand. filol. nauk, Nizhnij Novgorod 1998.
- Styshov O., *Ukrainska leksyka kintsia XX stolittia (na materialy zasobiv masovoi informatsii) [Ukrainian Vocabulary of the End of the Twentieth Century (on the Material of Mass Media)]*, Kyiv: Vyd. tsentr KNLU, 2003.
- Hurrey A., *Football Cliches*, London 2014.

Struhanets L., *Development of the Ukrainian language word stock of the 20th — beginning of the 21st centuries*, [in:] „Annals of the University of Craiova. Series Philology. Linguistics”, 2017, ANUL XXXIX, № 1–2, p. 409–414.

Struhanets Yu., *The taxonomy of football vocabulary in the Ukrainian language at the beginning of the XXI century*, [in:] „Annals of the University of Craiova. Series Philology. Linguistics”, 2017, ANUL XXXIX, № 1–2, p. 202–208.